

De Lasloods op het NDSM terrein in Amsterdam. In de loods is street art museum Straat gevestigd. De Braziliaanse streetartist Eduardo Kobra heeft een monumentaal portret van Anne Frank gemaakt op de gevel. Beeld ANP

Antisemitisme op scholen is toegenomen. Oorzaken: voetbal en Israëliisch-Palestijns conflict

Bagatellisering van de Holocaust komt voor op scholen. Voetbal en Israël zijn vaak de bron van grievende antisemitische uitspraken. Dit concludeert de Anne Frank Stichting.

Laura van Baars *Trouw*, 8 februari 2023

Antisemitisme in het voortgezet onderwijs is in 2022 iets toegenomen ten opzichte van 2013. 42 procent van de docenten was afgelopen jaar een of meerdere keren getuige van een grievende antisemitische opmerking of voorval, blijkt uit onderzoek van bureau Panteia in opdracht van de Anne Frank Stichting. In 2013 was dat 35 procent. Meestal wordt gescholden met 'Joden' in verband met een voetbalwedstrijd. Op scholen met veel Marokkaans- en Turks-Nederlandse leerlingen hangt antisemitisme in toenemende mate samen met het Israëliisch-Palestijnse conflict.

Het onderzoek van de Anne Frank Stichting is vanwege de coronapandemie twee jaar uitgesteld en komt nu – per toeval – op een opmerkelijk moment. Twee weken geleden baarde een omstreden onderzoek van de Amerikaanse Claims Conference nog opzien. Dat stelde dat een kwart van de Nederlandse jongeren tussen de 18 en 40 jaar vindt dat de Holocaust sterk overdreven wordt (17 procent) of een mythe is (6 procent). Op de onderzoeksmethode ontstond kritiek, die de Claims Conference niet kon of wilde weerleggen.

De Anne Frank Stichting wijst erop dat de resultaten van de twee onderzoeken lastig met elkaar vergeleken kunnen worden: “Het onderzoek van Claims Conference keek naar kennis en opinies over de Holocaust onder Nederlanders. Ons onderzoek kijkt naar antisemitische incidenten in het voortgezet onderwijs”, zegt een woordvoerder. “Dat betekent dat er naar verschillende zaken is gekeken binnen een verschillende onderzoeksgroep. Wij zien in ons onderzoek wel een echo van het signaal van de Claims Conference. De trend is al langere tijd duidelijk: kennis en bewustwording van de Holocaust nemen af.”

Het gaat steeds om verbaal geweld

Wat betreft het bagatelliseren van de Holocaust stelt 12 procent van de docenten dit een of enkele keren per jaar waar te nemen, 2 procent maandelijks. Op een schaal van 1 tot 10 beoordelen de docenten de ernst van de incidenten met een 4,1. Het gaat steeds om verbaal geweld; van bedreiging of vernieling wordt vrijwel geen melding gemaakt.

De Anne Frank Stichting liet ook onderzoeken hoe vaak grievende opmerkingen gemaakt worden over de islam en de lhbti+-gemeenschap. Die percentages zijn veel hoger, respectievelijk 65 en 82 procent. Anders dan van Joden, nemen de beledigingen van deze groepen wel iets af sinds 2013.

Antisemitische opmerkingen worden in de helft van de gevallen gemaakt door (vooral) jongens met een westerse achtergrond. De opmerkingen van deze ouders hangen vaak samen met voetbal. De opmerkingen die samenhangen met het Israëlisch-Palestijns conflict, komen vaker van jongens van vooral Marokkaans-Nederlandse afkomst. Zij zijn met 20

procent onder de ouders oververtegenwoordigd. 29 procent van de docenten ziet dat antisemitisme op school is te herleiden op het Midden-Oosten, dat was in 2013 nog 20 procent.

De beledigingen hebben bijna altijd betrekking op de 'groep' Joden. Het aantal individuen dat zei emotionele schade te hebben opgelopen door antisemitisme daalde sinds 2013 van 23 naar 13 procent.

Complotdenkers weinig invloed

De Anne Frank Stichting is zich er naar eigen zeggen van bewust dat geopolitieke ontwikkelingen van invloed zijn op vreemdelingenhaat. Wat daarom positief verrast, aldus de onderzoekers, is dat de coronapandemie (die door sommige complotdenkers antisemitisch werd geïdentificeerd) op middelbare scholen nauwelijks tot anti-Joodse geluiden heeft geleid.

Het onderzoek van de Anne Frank Stichting en onderzoeksbureau Panteia is een vervolg op het onderzoek uit 2013. Daarnaast is het deels een herhaling van het onderzoek uit 2004 van Research voor Beleid naar agressie en geweld in het onderwijs. De docenten zijn online bevestigd. In totaal hebben 432 respondenten de enquête ingevuld. Dit is fors minder dan de 937 docenten die de enquête in 2012 invulden. Desondanks acht Panteia de gewogen respons groot genoeg om een representatieve uitspraak te kunnen doen.

<https://www.trouw.nl/binnenland/antisemitisme-op-scholen-is-toegenomen-oorzaken-voetbal-en-israelisch-palestijns-conflict~b4f56e3a/>

OM behandelt opnieuw meer zaken waarin mensen worden beticht van antisemitisme

Er gingen stenen tegen de ruiten van een kosher restaurant in Amsterdam. Beeld Maartje Geels

Het Openbaar Ministerie behandelde vorig jaar meer aangiftes van antisemitisme dan in voorgaande jaren. Volgens de nationaal coördinator antisemitismebestrijding Eddo Verdoner komt dat door een toenemend aantal uitingen van Jodenhaat.

Gatool Katawazi *Trouw* 28 april 2023

Antisemitisme steekt vaker de kop op. Uit cijfers van het Openbaar Ministerie (OM) blijkt dat het aantal zaken waarin mensen worden beschuldigd van antisemitisch gedrag vorig jaar hoger was dan in voorgaande jaren. In 2018 ging het om twintig zaken, vorig jaar

behandelde justitie er 61. Volgens de nationaal coördinator antisemitismebestrijding Eddo Verdoner zien we slechts het topje van de ijsberg.

Het OM registreert jaarlijks het aantal zaken over discriminatie dat het behandelt, ook specifiek het aantal zaken waarin sprake is van antisemitisme. Justitie nam vorig jaar in totaal 144 discriminatiezaken in behandeling. Dat gaat om aangiftes die eerst door de politie zijn onderzocht. Een aangifte of melding waarvoor de politie onvoldoende bewijs heeft, komt niet bij het OM terecht.

Niet eerder zoveel zaken als vorig jaar

Het totale aantal discriminatiezaken dat het OM op zijn bureau had, daalde vorig jaar met dertien ten opzichte van 2021. Opvallend genoeg was juist een stijging te zien van zaken waarin antisemitisme een rol speelt. De zaken kunnen variëren van discriminatie op de werkvloer tot een antisemitische muurschildering, zoals in 2021 in Rotterdam gebeurde.

Dat jaar behandelde het OM 58 zaken over antisemitisme. Tijdens de pandemie daalde het aantal zaken, zo blijkt uit cijfers van het OM over de afgelopen vijf jaar, maar verder is een stijgende lijn te zien. Hoewel de cijfers in de afgelopen tien jaar een wisselend beeld laten zien, behandelde het OM in de hele periode niet eerder zoveel zaken met antisemitisme als vorig jaar.

In de afgelopen vijf jaar behandelde het OM in totaal 237 zaken over antisemitisme. Hoeveel verdachten zijn veroordeeld is niet exact te zeggen. Volgens de Raad voor de rechtspraak zijn in de afgelopen vijf jaar 23 mensen veroordeeld voor groepsbelediging tegen Joden. De Raad zegt dat het totale aantal in werkelijkheid hoger kan zijn, omdat zaken ook geregistreerd kunnen zijn als 'discriminatie uit geloofsovertuiging'.

Ook keek de Raad alleen naar antisemitisme-zaken waarin iemand is veroordeeld voor het strafbare feit 'groepsbelediging'. In 69 procent van de antisemitisme-zaken die het OM in 2022 in behandeling nam, was volgens het OM sprake van groepsbelediging. Verdachten

kunnen in discriminatiezaken ook worden veroordeeld voor andere strafbare feiten, zoals 'het aanzetten tot haat of geweld'.

Kabinet wil harder optreden

Sinds 2018 zegt het kabinet antisemitisme actiever te willen bestrijden. Zo pleitten ChristenUnie en VVD dat jaar voor hogere straffen op antisemitisch gedrag. Ook stelden zij de nationaal coördinator aan die de overheid adviseert over de aanpak van antisemitisme. Minister van justitie en veiligheid Dilan Yeşilgöz zei eind vorig jaar opnieuw antisemitisme actiever te willen bestrijden. Ze wil het Wetboek van Strafrecht aanscherpen met een expliciet verbod op het ontkennen van de Holocaust. Beide voorstellen zijn nog niet ingevoerd.

De politieke aandacht voor antisemitisme kan een reden zijn voor mensen om sneller aangifte te doen. "Het ligt voor de hand dat het aantal zaken toeneemt, omdat antisemitische uitingen toenemen", zegt nationaal coördinator Verdoner.

Online is een uitdaging

Vooraf online is die groei van uitingen volgens hem goed waar te nemen. Uit onderzoek van de Universiteit Utrecht blijkt dat in 2020 online meer dan 200.000 Nederlandse antisemitische berichten rondgingen. Het OM behandelde vorig jaar slechts 22 discriminatiefeiten op het internet. Online ligt er überhaupt een uitdaging, meent Verdoner. "We moeten kijken hoe we handhaving kunnen verbeteren om dat grote volume aan te pakken."

Justitie kijkt ook naar de achtergrond van verdachten die zich schuldig maken aan discriminatie in brede zin. Opvallend is dat het aantal verdachten dat op basis van hun politieke overtuigingen discrimineert, toeneemt. Het aantal sport- en voetbalsupporters blijft ook hoog scoren, in 2022 waren het er 28.

<https://www.trouw.nl/binnenland/om-behandelt-opnieuw-meer-zaken-waar-in-mensen-worden-beticht-van-antisemitisme-~bfcd99de/>

